

**UCHWAŁA NR LXX/402/2023
RADY GMINY LUBOMIA**

z dnia 30 listopada 2023 r.

**w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania
Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026”**

Na podstawie art.7 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn.zm.), po przeprowadzeniu konsultacji społecznych

**Rada Gminy Lubomia
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lubomia.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Lubomia

Andrzej Godoj

Program
Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia
na lata 2024-2026

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	3
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	3
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	4
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	5
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE LUBOMIA.....	6
2.1. ADRESACI PROGRAMU.....	7
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
2.2.1. DANE OGÓLNE.....	7
2.2.2. DEMOGRAFIA	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA.....	11
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	12
2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	12
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO	13
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	14
2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU.....	14
2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE.....	21
2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY	25
2.3.1.4. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	26
2.3.1.5. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY ...	28
2.3.1.6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY.....	29
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY	33
2.4. BADANIA ANKIETOWE.....	36
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	36
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	40
2.5. ANALIZA SWOT	43
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU.....	48
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	51
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	51
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	52
4. REALIZACJA PROGRAMU.....	64
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	64
4.2. FINANSOWANIE	64
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	64

WPROWADZENIE

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc domową. Są one najczęstszymi przyczynami niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubomi. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2024-2026, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2020-2022.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2022 r. poz. 1360) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18.

roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na

swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (do 21 czerwca 2023 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 204 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2021-2028.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE LUBOMIA

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Lubomia została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 40 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 2 ankiety wypełnione przez pedagogów i dyrektorów z placówek systemu oświaty.

Wśród ankietowanych było 82% kobiet i 18% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (31%) i 46-55 lat (28%). Mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły grupy osób w wieku 26-35 lat i 56-65 lat (po 18%). Najmniej uczestników badania reprezentowało grupę wiekową 20-25 lat (5%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia oraz osoby powyżej 65 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 74% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (18%) oraz zasadniczym zawodowym (8%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 53% wszystkich respondentów ankiety mieszka na terenie gminy Lubomia od urodzenia, a 43% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 2 do 52 lat, natomiast 4% ankietowanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie

oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
40	kobiety (82%)	20-25 lat (5%)	od urodzenia (53%)	zasadnicze zawodowe (8%)
		26-35 lat (18%)		średnie (18%)
		36-45 lat (31%)	od 2 do 52 lat (43%)	
	mężczyźni (18%)	46-55 lat (28%)	brak deklaracji (4%)	wyższe (74%)
		56-65 lat (18%)		

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026 są rodziny zamieszkujące teren gminy Lubomia, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina Lubomia to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu wodzisławskiego. Zajmuje obszar 42 km², co stanowi 14,64% powierzchni powiatu, i jest jedną z dziewięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Teren gminy znajduje się w strefie nadgranicznej w odległości ok. 15 km od granicy z Republiką Czeską. Graniczy z gminami: Gorzyce, Kornowac, Racibórz, Wodzisław Śląski, Krzyżanowice i Pszów.

W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem wieś gminną Lubomię oraz sołectwa: Buków, Grabówka, Nieboczowy, Syrynia. Siedziba

władz gminy mieści się w Lubomi. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Lubomia (3 711 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Grabówka (197 osób).

Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 78,53 km (w tym drogi gminne 48,33 km, drogi powiatowe – 23,7 km, drogi wojewódzkie – 6,5 km). Głównym szlakiem komunikacyjnym gminy jest droga wojewódzka 936, przebiegająca w powiecie wodzisławskim i raciborskim. Rozpoczyna się od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 933 w Wodzisławiu Śląskim, następnie biegnie przez Syrynię, Buglowiec, Buków, Krzyżanowice i Owsiszcze do granicy z Czechami Owsiszcze-Piśń, gdzie łączy się z czeską drogą krajową nr 466. Droga ta to także główny szlak komunikacyjny do Raciborza. Dostępność komunikacyjną gminy stanowi sieć autobusów PKS oraz prywatny transport mikrobusem łączący gminę Lubomia z sąsiednimi gminami. Organizatorem zbiorowego transportu publicznego dla gminy Lubomia jest Starosta Wodzisławski. Najbliższe pasażerskie stacje kolejowe znajdują się w Raciborzu i Wodzisławiu Śląskim.

Lubomia to gmina o charakterze przemysłowo-rolniczym. Na jej terenie działają stosunkowo duże zakłady (głównie branży rzeźniczo-wędliniarskiej). W gminie występuje drobny przemysł oraz zakłady produkcji rolnej. Rozwija się hodowla zwierzęca (drobiu, trzody chlewnej, bydła). W strukturze użytkowania terenu przeważają użytki rolne, które zajmują ponad 65% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią ponad 14% jej terenu. Liczba gospodarstw rolnych wynosi ok. 240, a średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego ok. 8,45 ha. Według danych Urzędu Gminy w Lubomi w latach 2020-2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej (ogółem) funkcjonujących w gminie wzrosła z 520 do 545; liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (w tym liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) zwiększyła się z 429 do 447. Spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najwięcej działa w takich branżach, jak: handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy, budownictwo, a także przetwórstwo przemysłowe (GUS). W 2020 r. na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej swoją działalność rozpoczęło 15 przedsiębiorców, w 2021 r. – 27, a w 2022 r. – 13 przedsiębiorców.

Poziom infrastruktury w gminie Lubomia jest zróżnicowany. Sieć wodociągowa zaopatrzuje w wodę prawie wszystkich mieszkańców. Dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga natomiast sieć kanalizacyjna, do której dostęp posiada ok. 40,3% osób. Odbiór i utylizację ścieków zapewnia jedna oczyszczalnia, która obsługuje blisko 49% mieszkańców. Brakuje danych z gazowni odnośnie sieci gazociągowej w gminie, z której korzysta lokalna ludność. W latach 2020-2022 w gminie Lubomia realizowano wiele inwestycji, były to m.in.: przebudowa drogi powiatowej nr 3545S – ulic Korfantego

i Mickiewicza w Lubomi; budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectw Lubomia i Grabówka; budowa sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Syrynia – etap I, II i III wraz z rozbudową istniejącej oczyszczalni ścieków do wydajności 180 m³/dobę – etap II; zagospodarowanie placu zabaw wraz z oświetleniem zewnętrznym oraz niezbędną infrastrukturą techniczną na działce nr 842/267 w Syryni; przebudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Lubomi; przebudowa i termomodernizacja budynku szkoły w Syryni; zakup i montaż odnawialnych źródeł energii w gminie; rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie ul. Adama Mickiewicza w Lubomi na działce nr 1370/44; przebudowa i termomodernizacja budynku administracyjnego przy ul. Korfantego w Lubomi; budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w gminie.

Sieć placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych w gminie to: 3 przedszkola i 2 szkoły podstawowe. W roku szkolnym 2022/2023 do przedszkoli uczęszczało 323 dzieci, a do szkół podstawowych 633 uczniów.

Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lubomi, w skład którego wchodzi Wiejskie Domy Kultury w Syryni, Bukowie, Grabówce i Niebochowach. Wszystkie Domy Kultury na terenie gminy pełnią też rolę świetlic opiekuńczo-wychowawczych (5 świetlic), zaś przy Szkołach Podstawowych w Syryni i Lubomi funkcjonują dwie świetlice szkolne. Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lubomi oraz jej filia w Syryni.

Propagowaniu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie służą obiekty rekreacyjno-sportowe, a wśród nich m.in. stadion sportowy w Niebochowach, 2 hale widowiskowo-sportowe przy SP w Lubomi i w Syryni, boiska sportowe w Lubomi, Syryni, Bukowie, a także 4 siłownie plenerowe oraz Niebochowski SPA (z trzema saunami, grota solną i siłownią). Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe i stowarzyszenia.

Zadania ochrony zdrowia w gminie realizują 3 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: Przychodnia NOVUM-MED i Przychodnia Mat-Med w Lubomi oraz Przychodnia „Remedium” w Syryni. Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki – w Syryni i w Lubomi. Gmina charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak Wodzisław Śląski, Rydułtowy lub Racibórz.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności

lokalnej. Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Gorzycach zs. w Rogowie. Na terenie gminy funkcjonuje też Straż Gminna z dwoma funkcjonariuszami oraz 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które wraz z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim zapewniają bezpieczeństwo pożarowe. Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są jednostki z Lubomi i Syryni.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2022 r. gmina Lubomia liczyła 7 606 mieszkańców, w tym 3 968 kobiet, które stanowiły 52,2% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w przybliżeniu 181 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 271	1 263	1 263
udział w liczbie mieszkańców	16,51%	16,59%	16,61%
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 619	4 520	4 470
udział w liczbie mieszkańców	60,01%	59,38%	58,77%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 807	1 829	1 873
udział w liczbie mieszkańców	23,48%	24,03%	24,63%
liczba mieszkańców ogółem	7 697	7 612	7 606

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności gminy stale malała, z roku na rok zmniejszała się zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i osób w wieku produkcyjnym, zaś wzrost liczebności miał miejsce w obrębie populacji najstarszych mieszkańców gminy. Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Lubomia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba urodzeń	93	65	59
liczba zgonów	106	110	78
przyrost naturalny	-13	-45	-19

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
zameldowania spoza gminy	209	204	238

wymeldowania poza gminę	145	182	170
saldo migracji ogółem	64	22	68

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

W latach 2020-2022 liczba urodzeń w gminie zmniejszała się z roku na rok, natomiast liczba zgonów ulegała wahaniom. Przyrost naturalny był w rozpatrywanym okresie stale ujemny, bowiem liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji ulegało wahaniom i w każdym roku analizy wykazywało wartość dodatnią.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W 2021 roku liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy zmniejszyła się w stosunku do 2020 r. z 34 do 32 i w 2022 r. utrzymała się na tym samym poziomie. W analizowanym okresie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 75, 61 i 62 osoby.

Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w latach 2020-2022 r. gmina dysponowała 1 mieszkaniem socjalnym o łącznej powierzchni 12 m², w którym zamieszkiwała 1 osoba.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba mieszkań komunalnych	34	32	32
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1 753,87	1 609,87	1 609,87
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	75	61	62
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	12	12	12
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	1	1

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Lubomia tej formy pomocy udziela Urząd Gminy. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	0	0	1
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	0	0	1
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	0	0	376,26

W latach 2020-2021 dodatki mieszkaniowe nie były wypłacane, natomiast w 2022 r. taki dodatek przyznano 1 rodzinie, a jego wartość wyniosła 376,26 zł.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim w latach 2020-2022 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 151 osób na koniec 2020 r., 124 osoby na koniec roku następnego, 99 osób na koniec roku 2022. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym także ulegał zmniejszeniu. W latach 2020-2022 wśród pozostających bez pracy osób zdecydowaną większość stanowiły kobiety, ich liczba wyniosła odpowiednio: 94 (w stosunku do 57 mężczyzn) na koniec 2020 r., 78 (w stosunku do 46 mężczyzn) na koniec 2021 r. i 58 (w stosunku do 41 mężczyzn) na koniec 2022 r. Dane dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 619	4 520	4 470
liczba bezrobotnych w gminie	151	124	99
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,27%	2,74%	2,21%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	94	78	58
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	62,25%	62,90%	58,59%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
stopa bezrobocia w powiecie wodzisławskim	7,3%	5,9%	5,1%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	4,9%	4,2%	3,7%
stopa bezrobocia w kraju	6,2%	5,4%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2020-2022 powiat wodzisławski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego stopą bezrobocia. W latach 2020-2021 stopa bezrobocia w powiecie wodzisławskim była wyższa niż w kraju, natomiast w 2022 r. była ona nieznacznie niższa od średniej krajowej. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Gorzycach, na terenie gminy Lubomia w 2020 r. stwierdzono ogółem 71 przestępstw, w 2021 r. 67 przestępstw, a w 2022 r. 63 przestępstwa, w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie to 1 przypadek w 2022 r. Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2022 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (20 przypadków, o 11 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (13 przypadków, o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko rodzinie i opiece (9 przypadków, o 2 mniej w porównaniu z 2021 r.), przeciwko wolności (4 przypadki, o 3 więcej w porównaniu z 2021 r.) oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (4 przypadki, o 1 mniej w porównaniu z 2021 r.). Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	liczba przestępstw		
	2020	2021	2022
stwierdzono ogółem przestępstw:	71	67	63
w tym popełnionych przez nieletnich:	–	–	1
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:			
przeciwko życiu i zdrowiu	4	6	1
przeciwko wolności	1	1	4
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	14	12	13
przeciwko mieniu	15	9	20
przeciwko rodzinie i opiece	11	11	9
przeciwko wiarygodności dokumentów	–	–	–
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	1	1	–
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	3	5	4

Dane Komisariatu Policji w Gorzycach.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Gorzycach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W rozpatrywanym okresie ich liczba nieznacznie rosła (15 w 2020 r., 15 w 2021 r., 17 w 2022 r.).

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Przedstawione zostały informacje o jednostkach wspierających rodziny i dzieci w gminie Lubomia usytuowanych na

terenie gminy oraz jednostkach udzielających wsparcia mieszkańcom gminy działających poza gminą.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Ośrodek Pomocy Społecznej**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2022 r. Ośrodek Pomocy Społecznej do realizacji swoich zadań zatrudnił 18 osób, w tym: kadra kierownicza – 2, pracownicy socjalni – 3, pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 7, pozostali pracownicy – 6. Z końcem 2022 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadały 2 osoby z kadry kierowniczej Ośrodka oraz 3 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik OPS-u posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

W 2022 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 535 mieszkańców gminy oraz 75 rodzin objętych pracą socjalną. Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, nie był spełniony. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych OPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące środków finansowych, które Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował na świadczenia z pomocy społecznej w gminie, środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych oraz dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2020-2022.

Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2020-2022

wielkość wydatków (w zł)	2020	2021	2022
ogółem	1 194 204,38	1 990 986,03	1 412 998,98

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Tabela 11. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2022

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2020	2021	2022
--	------	------	------

ogółem	63 662,40	125 439,80	276 810,66
--------	-----------	------------	------------

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	168	150	148
liczba rodzin	113	107	98
liczba osób w rodzinach	249	237	229
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	3,24%	3,11%	3,01%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020-2022 z roku na rok spadała. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej i aktywności zawodowej odbiorców oraz powodów przyznania pomocy społecznej w 2022 r.

Tabela 13. Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.

grupa wiekowa	liczba osób
0-17 lat	49
18-25 lat	3
26-35 lat	18
36-45 lat	16
46-55 lat	12
56-65 lat	19
66 lat i więcej	31
razem	148

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Tabela 14. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	13
pracuje dorywczo	5
nie pracuje	40
studiuje	1
uczy się	0

na rencie	7
na emeryturze	29
na zasiłku dla bezrobotnych	2
bezrobotny bez prawa do zasiłku	14

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2022 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepracujące.

Tabela 15. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
ubóstwo	94	89	80	219	218	193
bezdomność	5	5	5	5	5	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	14	19	21	69	80	102
bezrobocie	24	29	20	45	75	50
niepełnosprawność	49	58	48	88	82	76
długotrwała lub ciężka choroba	70	71	63	102	105	97
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	86	84	83	208	180	205
w tym rodziny niepełne	15	13	10	39	36	31
w tym rodziny wielodzietne	12	14	15	62	79	83
przemoc domowa	1	2	2	4	8	8
alkoholizm	0	0	0	0	0	0
narkomania	1	0	1	1	0	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	0	4	0	0
zdarzenie losowe	2	0	0	3	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	15	225	0	37	291	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2020-2022 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów malała. Kolejnymi przyczynami udzielania pomocy były wahające się pod względem liczby rodzin – długotrwała lub ciężka choroba oraz

niepełnosprawność. Ponadto należy dodać, że istotną przyczyną udzielenia mieszkańcom gminy wsparcia z pomocy społecznej była w 2021 r. klęska żywiołowa (nawałnica), z powodu której świadczenia wypłacono 225 rodzinom. Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2020-2022 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 16. Rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS w latach 2020-2022

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
pieniężna	90	82	76	59	57	57	99	96	80
rzeczowa	78	68	72	54	50	41	150	141	149
praca socjalna	X	X	X	225	225	225	512	515	527
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	11	37	0	31	128
schronienie	3	4	4	3	4	4	3	4	4
usługi opiekuńcze	15	17	16	15	17	16	22	21	31
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	1	0	0	4

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2020-2022 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, które skorzystały z tej formy wsparcia, rosła w trakcie rozpatrywanego okresu. Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła pomoc rzeczowa, świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano ten rodzaj wsparcia, ulegała wahaniom. Znaczącą formę wsparcia beneficjentów stanowiła pomoc finansowa, świadczona głównie w postaci zasiłków. W przypadku pomocy finansowej liczba osób w rodzinach, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie, ulegała zmniejszeniu. Kolejnymi formami przyznanej pomocy były usługi opiekuńcze oraz poradnictwo specjalistyczne. W ramach swojej działalności OPS świadczył także wsparcie w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz schronienia.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej

opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów, liczby osób w nich przebywających oraz kosztów ponoszonych przez gminę z tytułu ich pobytu w DPS-ie przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 17. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	1	0
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	4	2	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Tabela 18. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pobytu mieszkańców w DPS-ie (w zł) w latach 2020-2022

2020	2021	2022
89 206,00 zł	57 336,00	47 070,00

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. W 2020 r. zawarto i realizowano 12 takich kontraktów, zaś w 2021 r. i w 2022 r. ich liczba zmniejszyła się do 5 kontraktów w roku.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało w 2020 r. 67 dzieci i 67 osób dorosłych, w 2021 r. 45 dzieci i 109 osób dorosłych, a w 2022 r. 49 dzieci i 51 osób dorosłych. OPS – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), udzielał pomocy rzeczowej w formie paczek osobom i rodzinom, których dochód nie przekraczał 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. W 2020 r. we współpracy z Bankiem Żywności w Chorzowie wsparcie w postaci paczek żywnościowych przekazano 287 osobom z gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w 2021 r. – 305 osobom, a w 2022 r. – 319 osobom. W sumie w 2022 r. wydano osobom potrzebującym: 7,514 ton żywności w postaci 889 paczek żywnościowych. Dodatkową pulę żywności przekazano uchodźcom z Ukrainy, którzy dobrowolnie zgłaszali taką potrzebę. Ostatecznie pomocą objęto 23 obywateli Ukrainy z 8 rodzin, którzy łącznie otrzymali 486,00 kg żywności, w tym wydano 23 paczki. Ponadto w ramach programu POPŻ dla 17 osób korzystających z pomocy żywnościowej przeprowadzono 1 spotkanie dietetyczno-żywieniowe z cyklu warsztatu edukacyjnego w ramach działań towarzyszących w takich obszarach jak: edukacja finansowa, żywienie dietetyczne, kulinarne, niemarnowanie

żywności. Wśród tych 17 osób było 12 kobiet i 5 mężczyzn – 2 osoby w wieku 65 lat i więcej, 15 osób w wieku 15-65 oraz 3 osoby niepełnosprawne.

OPS udzielał również pomocy materialnej o charakterze socjalnym uczniom z gminy. W 2022 r. stypendia szkolne wypłacono 15 uczniom na kwotę 11 126,80 zł.

W okresie letnim w ramach akcji „Lato” OPS skierował 4 dzieci korzystających z pomocy społecznej na zorganizowane przez Kuratorium Oświaty w Katowicach kolonie nad morzem – do Międzywodzia oraz do Mikoszewa.

OPS, wspólnie ze Szkołą Podstawową w Lubomi oraz Szkołą Podstawową w Syryni, z okazji Mikołajek oraz Świąt Bożego Narodzenia po raz kolejny zorganizował paczki ze słodkościami. Łącznie przygotowano 152 paczki dla potrzebujących, tj. 82 paczki dla dorosłych osób samotnych, niepełnosprawnych, objętych różnymi formami wsparcia z OPS-u oraz 70 paczek dla dzieci, głównie z rodzin o trudnej sytuacji materialnej.

W 2022 r. udzielono pomocy 4 osobom bezdomnym z terenu gminy Lubomia, z czego 3 osobom pomocy w formie schronienia. Osoby te zostały skierowane i przebywały w placówkach dla bezdomnych poza terenem gminy i tak w: Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn w Rydułtowach (1 osoba), w Schronisku dla Bezdomnych „Agape” w Marianne Rędziańskiej (1 osoba), w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn w Rybniku (2 osoby). Koszty pomocy dla bezdomnych w 2022 r. wyniosły ogółem 25 903 zł.

W analizowanym okresie realizowano na terenie gminy Lubomia wiele projektów na rzecz społeczności lokalnej, m.in.:

- „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – w programie wzięły udział 24 osoby niepełnosprawne/podopieczni, tj. 4 dzieci i 20 osób dorosłych, wobec których usługi świadczyło 13 opiekunek zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia z wynagrodzeniem w całości pokrywanym ze środków budżetu państwa. Wobec jednego podopiecznego usługi były świadczone w wymiarze 12-32 godziny miesięcznie. Na ten cel gmina otrzymała środki z MRiPS w wysokości 148 160,00 zł;
- „Opieka wytchnieniowa” – na potrzeby programu OPS zawarł umowę na świadczenie opieki z „Rezydencją dla seniorów” w Zabełkowie. Na pobyt 14 dni (dla każdej osoby) skierowano 10 osób niepełnosprawnych, w tym 1 dziecko, co oznacza, iż z programu skorzystało 11 opiekunów. Na program wydatkowano kwotę w wysokości 42 000 zł (całość przyznanych środków);
- „Teleopieka” – z programu skorzystało 15 uczestników, a koszty zakupu opasek telemedycznych z 24-godzinną obsługą Centrum medycznego wyniosły 10 786,50 zł;

- „Korpus Wsparcia Seniora” – programem objęto 16 uczestników, osób 65+ (w ramach otrzymanych środków), na obsługę których (zakup opasek telemedycznych i 24-godzinna obsługa) OPS wydatkował kwotę w wysokości 11 332,96 zł brutto.

Ośrodek realizował również zadania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa. W 2022 r. obywatele Ukrainy otrzymali wsparcie w postaci:

- jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300,00 zł na osobę: złożono 64 wnioski, na które wypłacono świadczenie dla 129 obywateli Ukrainy na kwotę 38 700 zł;
- świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej przyznawane w szczególności na opłacenie posiłków w szkołach i przedszkolach placówek oświatowych – zrealizowano: 27 wniosków złożonych przez 15 wnioskodawców na 18 dzieci, którym OPS opłacał obiady, podwieczorki, śniadania w placówkach oświatowych, tj. dla 8 dzieci w szkołach i 10 dzieci w przedszkolach gminy;
- świadczenia przysługujące obywatelom Ukrainy w trybie ustawy o świadczeniach rodzinnych – przyjęto 46 wniosków, na które wypłacono 24 010 zł na 62 obywateli Ukrainy;
- prowadzenie przez OPS postępowań w sprawie przyznania opiekuna tymczasowego małoletnim obywatelom Ukrainy – typowanie kandydatów, wnioski do sądu, wywiady, nadzory nad sprawowaną opieką – w wyniku których ustanowiono 5 opiekunów dla 7 małoletnich obywateli Ukrainy;
- świadczenie 40 zł za osobę dziennie dla podmiotów/osób fizycznych na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy – przyjęto 71 wniosków, na które wypłacono kwotę w wysokości 313 160 zł w związku z zakwaterowaniem i wyżywieniem 113 obywateli Ukrainy.

Pracownicy Ośrodka realizowali również inne zadania pozaustawowe, m.in. wykonywali procedury związane z wydawaniem zaświadczeń do Programu „Czyste powietrze”, który daje możliwość uboższej części społeczeństwa ubiegania się o dodatkowe środki finansowe. W 2022 r. przyjęto 16 wniosków i wydano 15 zaświadczeń o dochodach (po ich przeliczeniu).

W 2022 r. OPS wypłacał gospodarstwom domowym spełniającym określone w ustawie warunki dodatek węglowy – jednorazowe świadczenie w wysokości 3 000 zł. Łącznie przyjęto 2 040 wniosków, na które wypłacono świadczenie dla 1 406 wnioskodawców na kwotę 4 218 000 zł. Ponadto wypłacono też świadczenia w postaci dodatku na inne źródła ciepła – przyjęto 106 wniosków, na które wypłacono świadczenie dla 96 wnioskodawców na kwotę 232 500 zł; dodatek elektryczny – do 31.12. 2022 r. OPS

przyjął 19 wniosków, środki do wypłaty z budżetu państwa zostaną przekazane gminie w 2023 r.

W okresie od 1.01.2022 r. do 31.12.2022 r. w OPS-ie przyjęto też 646 wniosków na świadczenie dodatku osłonowego – wypłacono 405 000,31 zł.

2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE

W latach 2020-2022 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, ulegała wahaniom. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej w analizowanym okresie także się wahały. Dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Piecza zastępcza w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	13	10	15
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	63 353,22	73 649,56	68 483,65
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	6	6	8
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych (w zł)	0	0	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2020-2022 liczba rodzin objętych opieką Ośrodka Pomocy Społecznej utrzymywała się na stałym poziomie – 225. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Rodziny objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	225	225	225
w tym nowych w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka	35	34	42
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	73	77	78
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	15	23	23
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	41	49	43
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	8	4	7

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W 2022 r. pracownicy OPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do: rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej; rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej; rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Aby wypełniać należycie zadania nałożone ustawą, asystent rodziny powinien zaopatrzyć się we wzory (formularze) dokumentów określone przez podmiot zatrudniający asystenta, służące dokumentowaniu pracy z rodziną i podejmowanych przez niego działań. Asystent powinien mieć dostęp do dokumentów dotyczących dziecka i rodziny objętej asystą na temat: sytuacji prawnej dziecka i rodziców, rozwoju psychofizycznego dziecka; niepełnosprawności; zdiagnozowanych schorzeń; innych informacji ważnych dla pracy z dzieckiem i rodziną. W posiadaniu asystenta powinien być raport zawierający opis i rezultaty działań prowadzonych na rzecz rodziny przed wejściem asystenta wraz z wykazem osób/instytucji prowadzących te działania. Asystent musi wiedzieć, kto, w jakim zakresie i z jakim skutkiem podejmował działania na rzecz rodziny po to, aby ich nie powielać, lecz wypełniać te sfery, w których występują wyraźne trudności, zaniedbania i deficyty oraz te, w których działania nie były w ogóle podejmowane.

Asystent rodziny powinien mieć warunki do własnego rozwoju, sprawdzenia i wzmocnienia swoich kompetencji oraz poszerzania wiedzy. Niezależnie bowiem od formy zatrudnienia, asystent rodziny jest pracownikiem jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, jednostki gminnej lub jednostki pracującej na zlecenie gminy. Ma więc takie same prawa i obowiązki, jak pozostali pracownicy oraz prawo do ochrony przewidzianej dla pracowników wykonujących zadania publiczne.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Praca asystenta nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków

pracownika socjalnego na terenie tej samej gminy. Nie może on też prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W 2022 r. z usług asystenta korzystało w gminie 20 rodzin, w których wychowywało się 27 dzieci. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystentów rodziny w gminie.

Tabela 21. Asystentura rodziny w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	20	21	20
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	39	38	27
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	14	10	10
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	23 913,00	25 481,00	28 282,00

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „**Za życiem**” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie przyznano 2 takie świadczenie w 2020 r. oraz 1 świadczenie w 2021 r.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej OPS przyznawał mieszkańcom **świadczenia rodzinne**. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022.

Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 946 997,21	2 074 758,62	2 129 224,28
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	302	286	288

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2020	2021	2022
zasiłek rodzinny	243	194	170
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	19	12	10
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	13	8	6
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	3	4	5
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	16	15	10
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	165	122	102
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	24	21	17
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	41	38	40
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	58	45	32
zasiłek pielęgnacyjny	172	179	190
świadczenie pielęgnacyjne	31	40	43
specjalny zasiłek opiekuńczy	2	1	0
zasiłek dla opiekuna	0	0	0
świadczenie rodzicielskie	25	20	15
razem	812	699	642

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2020-2022 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń z każdym rokiem malała. Istotne formy wsparcia stanowiły również dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, jak również zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez OPS były świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie	12	14	11
liczba przyznanych świadczeń	14	17	17
wartość wydatków na świadczenia (zł)	68 402,00	66 883,07	74 515,36

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Wartość wydatków na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które w latach 2020-2022 OPS w Lubomi wypłacał mieszkańcom gminy, ulegała wahaniom, natomiast liczba przyznanych świadczeń wzrosła w 2021 r. i utrzymywała się na tym samym poziomie w 2022 r.

2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY

W 2022 r. wydano w gminie 548 **Kart Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają lub mieli łącznie na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania Karty przysługuje odpowiednio dziecku: w wieku do 18. roku życia; w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba wydanych kart	95	82	548
liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach KDR	32	34	142
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem w ramach KDR	b.d.	b.d.	b.d.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W 2022 r. miała miejsce wzmożona akcja wydawania kart z uwagi na zmienione przepisy dopuszczające możliwość naliczenia od 2023 r. zniżek z tytułu opłat za energię elektryczną w gospodarstwie.

Od 2016 r. funkcjonuje w gminie „**Lubomska Karta Rodziny 3+**” dla rodzin wielodzietnych. „Katalog ulg” zawiera zniżki w opłatach za: gospodarowanie odpadami komunalnymi w wys. 100% na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie; opłatach za korzystanie z hal sportowych, kortów tenisowych, siłowni przy tych halach w Syryni i Lubomi w wysokości 50% dla wszystkich członków rodziny; w opłatach za imprezy lub zajęcia organizowane przez GOKSiR w Lubomi oraz jednostki mu podległe, finansowane lub współfinansowane z budżetu tej jednostki w wysokości 50% ceny należnej opłaty dla każdego dziecka. Oprócz zniżek do dóbr i usług na terenie gminy, Karta daje także uprawnienia do zniżek w opłatach za korzystanie z Aquaparku „H2O Ostróg” w Raciborzu oraz z Aquaparku „Nautica” w Gorzycach w wysokości 50% dla wszystkich członków rodziny.

W 2022 r. „Lubomską Kartę Rodzina 3+” posiadało 165 rodzin wielodzietnych, a na realizację programu wydatkowano 40 472,50 zł. Ogółem wydano 756 sztuk „LKR 3+”, w tym w 2022 r. nowe „LKR 3+” wydano 15 rodzinom (liczba osób/kart w tych rodzinach wynosiła 76), a przedłużono „LKR 3+” 78 rodzinom (400 osobom). Szczegółowe dane dotyczące „Lubomskiej Karty Rodziny 3+” przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Lubomska Karta Rodziny 3+ w gminie w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba wydanych kart	68	47	76
liczba rodzin korzystających ze wsparcia w ramach LKR3+	17	9	15
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem w ramach LKR3+	43	30	48

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomiu.

2.3.1.4. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Kolejne tabele przedstawiają dane dotyczące liczby członków GKRPA, opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a także środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie w latach 2020-2022.

Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	6	6	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubomia.

Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2020-2022

rodzaj	wartość w zł		
	2020	2021	2022
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	155 993,25	143 098,04	150 125,76

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubomia.

Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w rodzinie w gminie w latach 2020-2022

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2020	2021	2022
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	115 927,78	150 035,78	184 123,44
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	7 735,21	8 491,48	8 296,31
na przeciwdziałanie przemocy domowej	–	–	–

razem	123 662,99	158 527,26	192 419,75
--------------	-------------------	-------------------	-------------------

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubomia.

W latach 2020-2022 środki przeznaczane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej stale rosły. Z roku na rok zwiększały się kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem, natomiast środki na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom. W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy domowej.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	6	10	7
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	3	2

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubomia.

W latach 2020-2022 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 6, 10 i 7 osób. W analizowanym okresie Komisja wystąpiła z wnioskiem do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 3 osób w 2020 r., także 3 osób w 2021 r. i 2 osób w 2022 r.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Wspierania Rodziny w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii i programów, pogadanek tematycznych i spotkań ze specjalistami, konkursów oraz projektów promujących zdrowy styl życia, a także pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, wycieczek, akcji społecznych i integracyjnych. Wykorzystano materiały edukacyjno-informacyjne.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w analizowanym okresie, to brak informacji na temat kontaktów GKRPA z osobami dotkniętymi tym problemem oraz na temat składanych zawiadomieniach do prokuratury

o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy domowej. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej

zakres danych	2020	2021	2022
liczba osób dotkniętych przemocą domową, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	b.d.	b.d.	b.d.
liczba sprawców przemocy domowej, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	b.d.	b.d.	b.d.

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubomia.

2.3.1.5. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy domowej w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy domowej lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli OPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy domowej oraz w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W 2022 r. członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli wśród rodzin z gminy 17 procedur „Niebieskie Karty” (w tym 7 sporządzonych przez Policję, 10 sporządzonych przez pracowników socjalnych). W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieskie Karty” zamknięto w 14 rodzinach. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	18	18	18
liczba spotkań ZI w ciągu roku	3	4	4
liczba spotkań grup roboczych	15	18	23

liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	15	15	17
w tym sporządzone przez Policję	9	10	7
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	5	5	10
w tym sporządzonych przez pracowników oświaty	1	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	10	12	14
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	4	9	8
liczba spraw sądowych	1	3	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Lubomia.

Jeśli chodzi o działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy domowej, to w analizowanym okresie 1 osoba z gminy w 2021 r. i 3 osoby w 2022 r. zostały objęte takimi działaniami.

Tabela 33. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez ZI w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba sprawców przemocy domowej oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	0	1	3

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Lubomia.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej pomoc świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 6 osobom w 2020 r., 9 osobom w 2021 r. i 6 rodzinom (8 osobom w rodzinach) w 2022 r., pomoc z powodu narkomanii przyznano po 1 osobie w 2020 r. i w 2022 r., natomiast wsparcie z powodu przemocy domowej przyznano 1 rodzinie (4 osobom w rodzinie) w 2020 r., 2 rodzinom (8 osobom w rodzinach) w 2021 r. i ponownie 2 rodzinom (8 osobom w rodzinach) w 2022 r.

Na terenie gminy Lubomia jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową są (obok OPS-u, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego) świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy, mieszczące się w Domach Kultury w Lubomi, Syryni, Grabówce, Bukowie, Nieboczowach.

2.3.1.6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat placówek wychowania przedszkolnego, placówek systemu oświaty, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy.

Tabela 34. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2022/2023)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli (etatów)
placówki wychowania przedszkolnego	3	323	26
w tym przedszkola	3	323	26
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 35. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2022/2023)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli (etatów)
szkoła podstawowa	2	633	73
szkoła ponadpodstawowa	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 36. Placówki kultury w gminie w 2022 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	5	mieszkańcy gminy	6
światlice	5	mieszkańcy gminy	6
biblioteki i filie	2	mieszkańcy gminy	2

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 37. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2022 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty sportowo-rekreacyjne	11
kluby sportowe (łącznie z uczniowskimi)	5
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 38. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych na terenie gminy w 2022 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Hala widowiskowo-sportowa w Lubomi	ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia
2.	Boisko wielofunkcyjne w Lubomi	
3.	Hala widowiskowo-sportowa w Syryni	ul. Powstańców Śl. 26, 44-361 Syrynia
4.	Boisko wielofunkcyjne w Syryni	
5.	Boisko sportowe w Lubomi	ul. J. Nepomucena 20, 44-360 Lubomia

6.	Boisko treningowe w Lubomi	
7.	Boisko sportowe w Syryni	ul. Bukowska 82, 44-361 Syrynia
8.	Boisko treningowe w Syryni	ul. Młyńska 27, 44-361 Syrynia
9.	Stadion im. dr Czesława Burka w Nieboczowach	ul. J. Kochanowskiego 25, 44-360 Nieboczowy
10.	Boisko wielofunkcyjne w Nieboczowach	
11.	Boisko sportowe w Bukowie	ul. Krzyżanowicka 1a, 44-360 Buków

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Poniższa tabela przedstawia pełen wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 39. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy w Lubomi	
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Szkolna 1, 44-360 Lubomia
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ul. Korfantego 71, 44-360 Lubomia
5.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	
6.	Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia
7.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej nr 1 w Syryni	
8.	Wiejski Dom Kultury	ul. 3 Maja 65, 44-361 Syrynia
9.	Wiejski Dom Kultury	ul. Główna 4, 44-360 Buków
10.	Wiejski Dom Kultury	ul. Bordinowska 2b, 44-360 Grabówka
11.	Wiejski Dom Kultury	ul. Wiejska 25, 44-360 Nieboczowy
12.	Przedszkole im. Elżbiety Sojki	ul. Szkolna 5, 44-360 Lubomia
13.	Przedszkole im. Janusza Korczaka w Syryni	ul. Krzyżowa 2a, 44-361 Syrynia
14.	Przedszkole w Nieboczowach	ul. Wiejska 25, 44-360 Nieboczowy
15.	Szkoła Podstawowa im. Brunona Strzałki w Lubomi	ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia
16.	Szkoła Podstawowa im. Romana Dworczaaka i dr Anny Wróbel w Syryni	ul. Powstańców Śląskich 26, 44-361 Syrynia
17.	LKS „Silesia” Lubomia	ul. J. Nepomucena 20, 44-360 Lubomia
18.	LKS „Naprzód 32” Syrynia	ul. Bukowska 82, 44-361 Syrynia
19.	LKS „Odra” Nieboczowy	ul. Jana Kochanowskiego 25, 44-360 Nieboczowy
20.	LKS „Wypoczynek” Buków	ul. Krzyżanowicka 1a, 44-360 Buków
21.	Młodzieżowy Klub Sportowy Gmina Lubomia	ul. Jana Kochanowskiego 25, 44-360 Nieboczowy
22.	Stowarzyszenie Klub Sportowy Dystans cLubomia	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia
23.	Stowarzyszenie „Buków dla Pokoleń”	ul. Główna 22, 44-360 Buków
24.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „GRODZISKO”	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia

25.	Zarząd Gminny Związku OSP RP w Lubomi	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia
26.	Przychodnia NOVUM-MED NZOZ	ul. Parkowa 2, 44-360 Lubomia
27.	Przychodnia NZOZ „Remedium”	ul. Krzyżowa 9, 44-361 Syrynia
28.	Przychodnia Mat-Med	ul. Pogrzebieńska 1, 44-360 Lubomia
29.	Apteka	ul. Korfantego 34, 44-360 Lubomia
30.	Apteka	ul. Krzyżowa 9, 44-361 Syrynia

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Warto dodać, że na terenie gminy działają dwa Koła Emerytów i Rencistów (w Lubomi i w Syryni) oraz pięć Kół Gospodyń Wiejskich (w Lubomi, Syryni, Grabówce, Nieboczowach i w Bukowie) oferujące seniorom zajęcia, których celem jest m.in. rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej, aktywizacja społeczna oraz upowszechnianie kultury i sportu.

W 2022 r. w gminie Lubomia funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2022 r.

dekanat	nazwa parafii	adres	działania prowadzone na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
pogrzebieński	Parafia pw. św. Marii Magdaleny w Lubomi	ul. Pogrzebieńska 2, 44-360 Lubomia	
	Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Bukowie	ul. Główna 24, 44-360 Buków	zagospodarowanie czasu wolnego rodzinom poprzez wspólne wyjazdy integracyjne
	Parafia pw. św. Józefa Robotnika w Nieboczowach	ul. Wiejska 23, 44-360 Nieboczowy	zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, spotkania integracyjne dla dzieci, młodzieży dorosłych oraz seniorów
pszowski	Parafia pw. św. Antoniego z Padwy w Syryni	ul. Powstańców Śl. 46, 44-361 Syrynia	spotkania integracyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, wyjazdy integracyjne dla dzieci i młodzieży

Dane Urzędu Gminy w Lubomi i Archidiecezji Katowickiej.

Parafie rzymskokatolickie w gminie Lubomia należą do archidiecezji katowickiej. Parafie w Lubomi, Bukowie i Nieboczowach wchodzi w skład dekanatu pogrzebieńskiego, zaś parafia w Syryni należy do dekanatu pszowskiego. W Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Katowickiej (ul. Jordana 39, 40-043 Katowice, tel. 32 251 21 60) działa Wydział Duszpasterstwa Rodzin, którego dyrektorem jest ks. dr Zdzisław Brzezinka. Archidiecezjalnym duszpasterzem związków niesakramentalnych jest ks. Bogumił Mazurczyk, archidiecezjalnym duszpasterzem małżeństw starających się o potomstwo – ks. Kazimierz Musioł, zaś archidiecezjalnym duszpasterzem wspólnoty trudnych małżeństw

„Sychar” – ks. Henryk Skorupa. Wydział prowadzi poradnie rodzinne. Posługujący w nich doradcy życia rodzinnego prowadzą spotkania przygotowujące narzeczonych do zawarcia sakramentu małżeństwa oraz służą pomocą małżeństwom i rodzinom.

Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia. Wiedzą, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających. Archidiecezjalną doradczynią życia rodzinnego jest dr Ewa Porada (skr. poczt. 206, 40-950 Katowice, tel: 32 201 75 65, tel. kom. 519 546 196, e-mail: d_rodzin@archidiecezjakatowicka.pl, strona internetowa: rodzina.archidiecezjakatowicka.pl).

Specjalistyczną pomocą rodzinie w Kurii zajmuje się Poradnia Specjalistyczna „Przystań” (Oddział I – ul. M. Skłodowskiej-Curie 30/4, 40-058 Katowice, tel. 519 546 197, www.przystan.katowice.pl; Oddział II – ul. Mikołowska 4, 42-200 Rybnik, tel. 519 546 110), w której przyjmują psycholodzy, psychoterapeuci i interwent kryzysowy. Obszary pomocy psychologicznej świadczonej przez Poradnię, to poradnictwo psychologiczne, psychoterapia indywidualna dorosłych i młodzieży, psychoterapia rodzin, par, indywidualna, interwencja kryzysowa, psychoedukacja, działalność szkoleniowa. Poradnia działa od poniedziałku do piątku od 14.00 do 19.00, a na wizytę należy się wcześniej umówić telefonicznie lub mailowo: tel. kom. 519 546 197, e-mail: kontakt@przystan.katowice.pl. Wsparcia rodzinom i osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie potrafią sobie samodzielnie poradzić, udziela też Caritas Archidiecezji Katowickiej – prowadzi m.in. wypożyczalnie specjalistycznego sprzętu pomocniczego lub rehabilitacyjnego, jak również ok. 60 placówek, w których na co dzień niesiona jest pomoc.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Lubomia obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim** w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 41. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	7	4	9
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	13	10	15
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-	1	0	0

wychowawczych			
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	6	6	8
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	0	1	0
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	4	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim.

Mieszkańcy gminy Lubomia korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wodzisławiu Śląskim, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności). Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom gminy Lubomia.

Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	16	11	11
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	74	100	128
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	34	51	73
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	33	45	50
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	7	4	5

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wodzisławiu Śląskim.

Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 43. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022

zakres danych	2020	2021	2022
liczba rodzin	49	58	48
liczba osób łącznie w rodzinach	88	82	76

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wodzisławiu Śląskim**. W roku szkolnym 2021/2022 z pomocy specjalistów poradni skorzystało 73 dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę. Przyczynami zgłoszeń do Poradni były m.in. wada wymowy/opóźniony rozwój mowy, zaburzenia integracji sensorycznej, badanie gotowości szkolnej, problemy emocjonalne, nadpobudliwość, problemy z koncentracją, specyficzne trudności w uczeniu się, trudności w nauce, trudności wychowawcze, opinia w celu praktyk zawodowych, doradztwo zawodowe, diagnoza pod kątem wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz

diagnoza pod kątem wydania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Wśród form udzielonej pomocy znalazły się: diagnozy – psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna, rehabilitacyjna, wydawanie opinii, wydawanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, wydawanie orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego oraz objęcie terapią.

Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza gminy, świadczących wsparcie ludności z terenu gminy Lubomia.

Tabela 44. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Lubomia usytuowane poza gminą w 2022 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu	pole współpracy z OPS-em w Lubomi/liczba osób z gminy objętych wsparciem
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. dr. Lucjana Mendego 3, 44-300 Wodzisław Śl.	73 dzieci i młodzieży
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Wałowa 30, 44-300 Wodzisław Śl.	mieszkańcy gminy
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	ul. Pszowska 92a, 44-300 Wodzisław Śl.	osoby z niepełnosprawnościami – 139
4.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Michalskiego 12, 44-300 Wodzisław Śl.	osoby bezrobotne – 99
5.	Kuratorium Oświaty	ul. Powstańców 41a, 40-024 Katowice	darmowe miejsca na wyjazdy na kolonie dla dzieci z uboższych rodzin – 4 dzieci
6.	Komisariat Policji w Gorzycach zs. w Rogowie	ul. Czyżowicka 4, 44-362 Rogów	gł. osoby dotknięte przemocą w rodzinie, uzależnione
7.	Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śl. III Wydział Rodzinny i Nietletnich	ul. 26 Marca 44, 44-300 Wodzisław Śl.	pisma o wgląd w rodzinę – kurator, asystent rodziny oraz pracownicy socjalni jako świadkowie na rozprawach
8.	Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. 26 Marca 44, 44-300 Wodzisław Śl.	członkowie Zespołu Interd. ds. przemocy + współpraca asystenta rodziny, pracowników socjalnych
9.	Prokuratura Rejonowa w Wodzisławiu Śl.	ul. Ks. Płk. Wilhelma Kubsza 28B, 44-300 Wodzisław Śl.	członkowie Zespołu Interd. ds. przemocy + zgłaszanie sprawców przemocy, innych przestępstw
10.	DPS Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej	ul. Wolności 35, 44-300 Wodzisław Śl.	umieszczona 1 osoba
11.	DPS prowadzony przez Siostry Maryi Niepokalanej	Pl. Jagiełły 3, 47-400 Racibórz	umieszczona 1 osoba + wypłata zasiłku stałego i opłata składki na ubezpieczenie zdrowotne
12.	DPS „Złota Jesień”	ul. Grzonki 1, 47-400 Racibórz	umieszczona 1 osoba

13.	Schronisko dla Bezdomnych w Rydułtowach	ul. Bohaterów Warszawy 126, 44-280 Rydułtowy	schronienie – 1 osoba
14.	Schronisko dla Bezdomnych w Mariance Rędzińskiej	ul. Srebrna 25, 42-242 Marianka Rędzińska	schronienie – 1 osoba
15.	Schronisko im. Św. Jana Pawła II w Rybniku	ul. 3 Maja 48B, 44-207 Rybnik	schronienie – 2 osoby
16.	DPS Zabełków, Rezydencja dla Seniorów w Zabełkowie	ul. Słoneczna 4, 47-460 Zabełków	umieszczenie osób niepełnosprawnych w ramach programu: „Opieka Wytchnieniowa” edycja 2022 – 11 osób
17.	Archidiecezjalny Dom Hospicyjny św. Jana Pawła II w Katowicach	ul. Rózyckiego 14d, 40-589 Katowice	korzystanie z posiłku dowożonego do miejsca zamieszkania klienta – 6 osób
18.	Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Gorzycach	ul. Zamkowa 8, 44-350 Gorzyce	pokrywanie dla 1 osoby zasiłku stałego i opłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne
19.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Modelarska 10, 40-142 Katowice	

Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

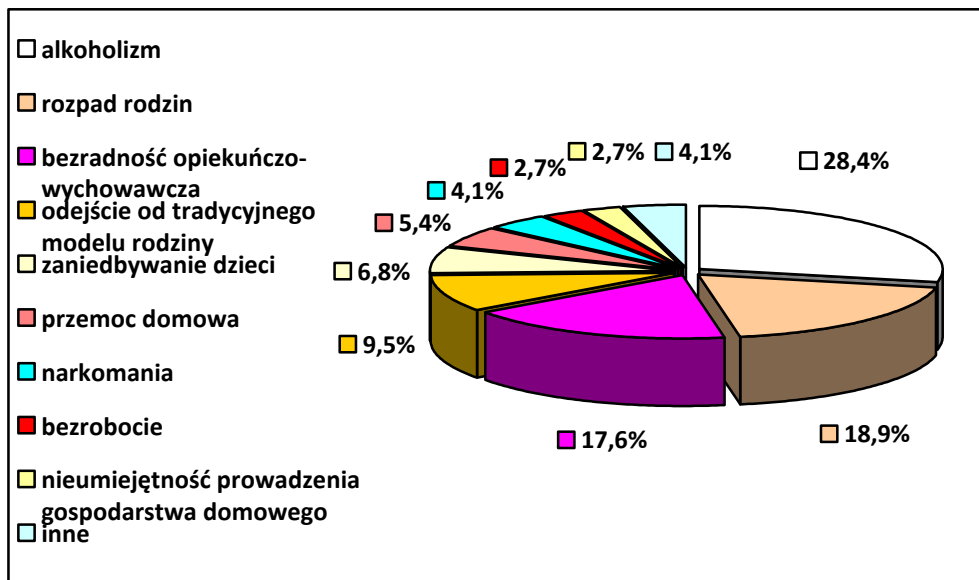
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 40 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

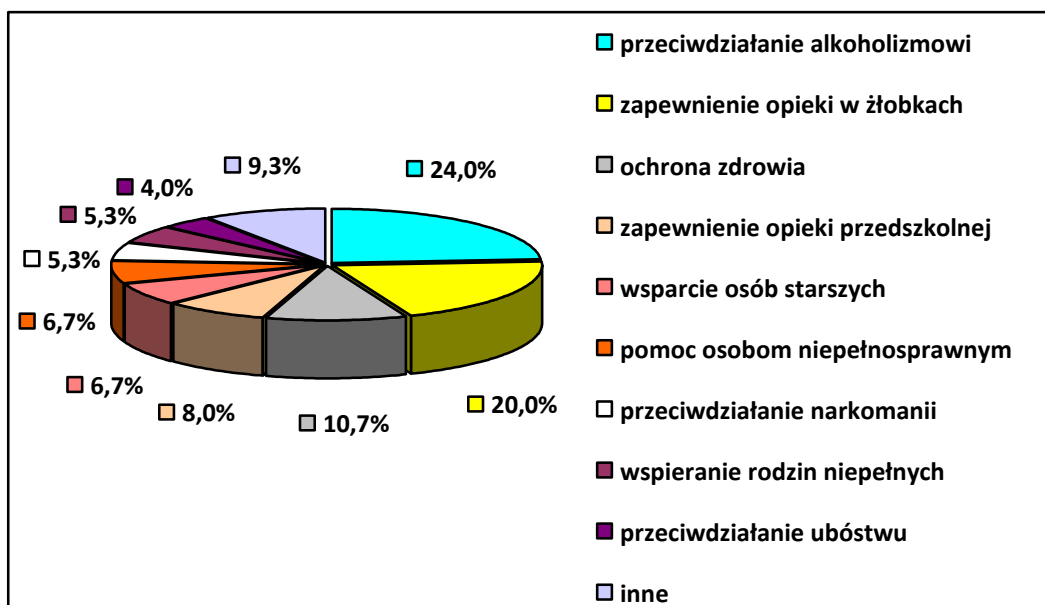

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Pytanie dotyczące problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (28,4%) oraz rozpad rodzin (18,9%) i bezradność opiekuńczo-wychowawczą (17,6%). W dalszej kolejności wymieniali odejście od tradycyjnego modelu rodziny (9,5%), zaniedbywanie dzieci (6,8%), a także przemoc domową (5,4%), narkomanię (4,1%) oraz bezrobocie i nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego (po 2,7%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich działania podejmowane i skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie są najbardziej niezadowolające. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

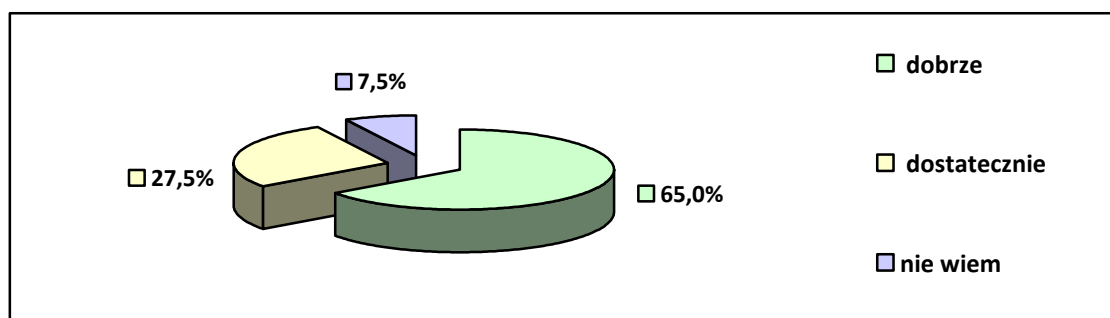

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (24%) i zapewnienie opieki w żłobkach (20%) oraz ochrona zdrowia (10,7%), zapewnienie opieki przedszkolnej (8%), wsparcie osób starszych i pomoc osobom niepełnosprawnym (po 6,7%), a także przeciwdziałanie narkomanii i wspieranie rodzin niepełnych (po 5,3%) oraz przeciwdziałanie ubóstwu (4%).

Badanie ankietowe pozwoliło też poznać opinie jego uczestników na temat oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Według zdecydowanej większości (79,5%) ankietowanych oferta w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Przeciwnego zdania było tylko 2,6% ankietowanych. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 17,9% respondentów. Kwestia opieki przedszkolnej w gminie została oceniona pozytywnie. Zdaniem 65% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Jednak 15% badanych nie podziela tej opinii. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 20% pytanym.

Bardzo pozytywnie oceniono ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 65% badanych jest ona dobra, a kolejne 27,5% pytanym przyznało, że jest dostateczna. Nikt z ankietowanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie nie potrafiło (7,5%) respondentów. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

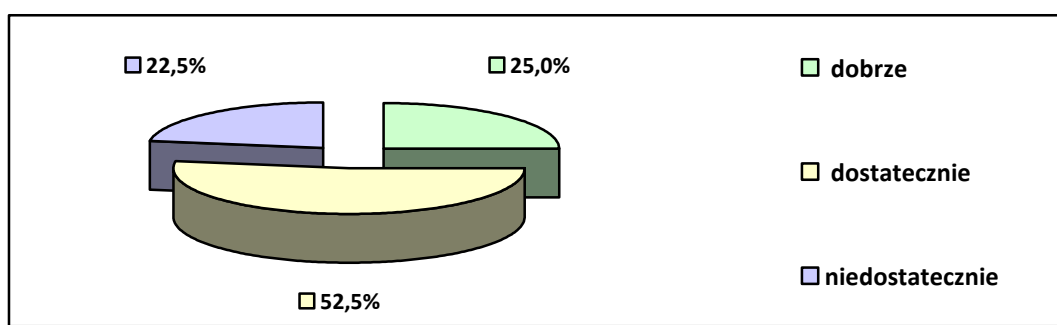

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie, bowiem 52,5% ankietowanych uznało ją za dobrą, a kolejne 30% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 10% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 7,5% pytanym. Jeśli chodzi o ofertę gminy w zakresie sportu

i rekreacji, to także została oceniona bardzo pozytywnie. Jako dobrą uznało ją 77,5% badanych, zaś jako dostateczną oceniło ją 15%pytanych. Tylko 2,5% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 5% respondentów.

Oferta w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców została oceniona pozytywnie przez zdecydowaną większość (77,5%) uczestników badania, bowiem 52,5 ankietowanych przyznało, że jest dostateczna, a jedna czwarta respondentów uznała, że jest ona dobra. Jednak 22,5% badanych stwierdziło, że jest niedostateczna. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

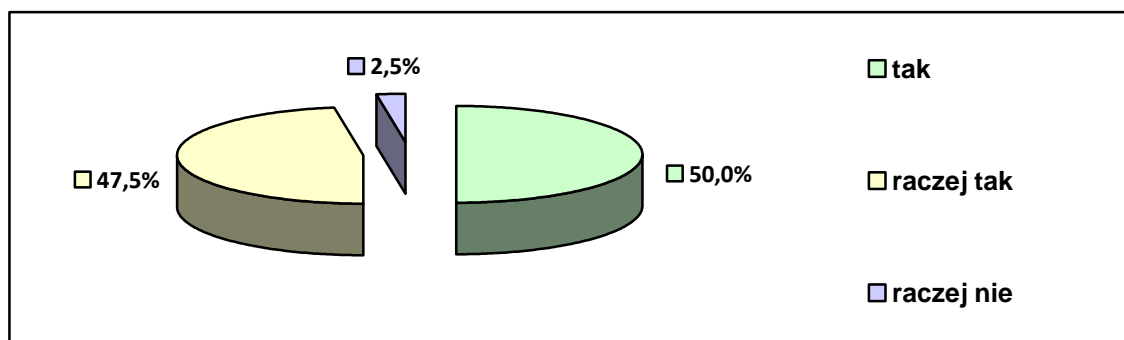
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (97,5%) respondentów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło tylko 2,5% badanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność uruchomienia żłobka gminnego,

zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych i komunalnych oraz zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów. Za równie ważne uznano rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, zwiększenie liczby miejsc i wydłużenie czasu pracy w przedszkolach oraz stworzenie miejsc spotkań dla młodzieży. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniono także rozbudowę sieci gazowniczej i ścieżek rowerowych, a w ramach działań proekologicznych – ograniczanie smogu poprzez promowanie i rozwój OZE oraz niskoemisyjności, a także dopłaty do termomodernizacji budynków. Wspomniano również o zwiększeniu częstotliwości patroli policji i straży gminnej, zapewnieniu kompleksowej opieki i pomocy psychologicznej dla osób przewlekle chorych, a także propagowaniu zdrowego stylu życia, zaś w ramach wsparcia osób bezrobotnych – pomoc w zalezieniu pracy.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyło również badanie ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Pomogło ono zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliło uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 2 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych i dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Brunona Strzałki w Lubomi (liczba uczniów: 312, liczba nauczycieli: 33),
- Szkoła Podstawowa im. Romana Dworczaaka i dr Anny Wróbel w Syryni (liczba uczniów: 321, liczba nauczycieli: 40).

Zasoby i oferta szkolna. Z analizy ankiet wynika, że obie szkoły zatrudniają pedagoga i logopedę. Z porad doradcy zawodowego oraz opieki pielęgniarskiej mogą korzystać uczniowie obu placówek. Szkoły oferują także wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Uczniowie obu placówek korzystają z sal gimnastycznych oraz boisk sportowych. Dostęp do Internetu umożliwiają obie placówki. W każdej ze szkół zapewniana jest opieka w ramach zajęć świetlicowych i zajęć dodatkowych, jak również zajęć przeznaczonych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W jednej z ankietowanych szkół utworzono klasy lub grupy integracyjne. Obie placówki prowadzą dożywianie uczniów.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów. Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów

i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 45. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2021/2022

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	4	–
sięganie po alkohol	1	1	1
sięganie po narkotyki	–	–	2
niszczenie mienia szkolnego	1	1	1
kradzieże na terenie szkoły	–	–	2
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	6	1
udział w grupach negatywnych	–	–	2
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	6	–
autoagresja	–	–	2
ucieczki z domu	–	–	2
przestępczość ujawniona	–	–	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 46. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2021/2022

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	22
zaniedbanie	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc domowa	4
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano po 6 przypadków dyskryminacji oraz agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 4 przypadki palenia papierosów, a także po 1 przypadku sięgania po alkohol i niszczenia mienia szkolnego oraz 1 przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku

rodzinnym uczniom placówek oświatowych stwierdzono 22 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 4 przypadki przemocy domowej, 2 przypadki zaniedbań oraz 1 przypadek przestępczości.

Przedstawiciel jednej spośród badanych placówek dostrzegł wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat. Zwrócił uwagę na przypadki agresji fizycznej w grupie rówieśniczej, a także agresję słowną z wykorzystaniem komunikatorów. Drugi z ankietowanych nie był w stanie stwierdzić, czy taki wzrost nastąpił.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach dzieci i uczniów, to w opinii przedstawiciela jednej z placówek w ciągu trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zwłaszcza jeśli chodzi o bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, natomiast trudności z oceną tego zagadnienia miał drugi uczestnik badania.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również, czasami, pomocy rzeczowej. Placówki zapewniają dzieciom i młodzieży pomoc edukacyjną, a także opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz wsparcie pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą korzystać z konsultacji oraz porad pedagogów i psychologów szkolnych, uczestniczą w zajęciach wyrównawczych i rozwijających oraz w programach profilaktyczno-edukacyjnych. W placówkach organizowane są spotkania i rozmowy z rodzicami, a w razie zaistnienia niepokojących zjawisk prowadzone są działania interwencyjne i mediacyjne.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkół polegają na realizacji licznych przedsięwzięć profilaktycznych i dydaktycznych w formie ogólnopolskich kampanii, programów, organizowaniu warsztatów psychologicznych, pogadanek tematycznych, spotkań z przedstawicielem KPP do spraw profilaktyki nieletnich, prelekcji, akcji informacyjnych, konkursów, a także zajęć integrujących grupę. Ponadto w placówkach przeprowadzane są przez pracowników PPP badania gotowości szkolnej.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami – do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej,

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Sąd Rodzinny oraz Komendę Powiatową Policji.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie na bieżąco przez pracowników socjalnych problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia – m.in. kierowanie do PCPR-u w Wodzisławiu Śląskim • funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) – przy GOKSiR • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów (dodatkowo zatrudniani: logopedzi, pedagodzy, nauczyciele języków obcych, rytmiki; prowadzone zajęcia pozalekcyjne) • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową (szkolenia w OPS-ie) • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej – plakaty, broszury, informacje o pomocy na tablicach ogłoszeń w gminie • realizacja darmowych programów dla podopiecznego: posiłek w szkole, w domu, program operacyjny pomoc żywnościowa • zniżki dla rodzin wielodzietnych z „Lubomskiej Karty 3+” (np. w opłatach za śmieci, korzystaniu z basenów, z imprez GOKIR-u) • organizowanie paczek świątecznych dla rodzin z dziećmi • duże zaangażowanie asystenta rodziny w rodzinach niewydolnych wychowawczo (m.in. pomoc uczniom w korepetycjach, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak żłobków na terenie gminy • deficyt miejsc w przedszkolach (okresowo)

pomoc w składaniu wniosków i dokumentacji do instytucji, zeznania w charakterze świadka w sądzie, współpraca z pedagogami; zadaniowy czas pracy asystentów (odwiedziny w soboty)	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości do tworzenia w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice przy domach kultury) • zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy domowej (coraz większa świadomość na temat możliwości uzyskania pomocy) • wsparcie asystenta rodziny – pomoc w wychodzeniu z sytuacji problemowych • współpraca instytucji działająca w obszarze przemocy na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin (przemoc, narkomania) • zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • zwiększenie się liczby rodzin prowadzących koczowniczy tryb życia • wielopokoleniowe dziedziczenie zjawisk patologicznych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie na bieżąco przez pracowników socjalnych problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia – m.in. kierowanie do PCPR-u w Wodzisławiu Śląskim, funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe przy GOKSiR), dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów (dodatkowo zatrudniani: logopedzi, pedagodzy, nauczyciele języków obcych, rytmiki; prowadzone zajęcia pozalekcyjne), odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową (szkolenia w OPS-ie), prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej – plakaty, broszury, informacje o pomocy na tablicach ogłoszeń w gminie, realizacja darmowych programów dla podopiecznego: posiłek w szkole, w domu, program operacyjny pomoc żywnościowa, zniżki dla rodzin wielodzietnych z „Lubomskiej Karty 3+” (np. w opłatach za śmieci, korzystaniu z basenów, z imprez GOKSiR-u), organizowanie paczek świątecznych dla rodzin z dziećmi oraz duże zaangażowanie asystenta rodziny w rodzinach niewydolnych wychowawczo (m.in. pomoc uczniom w korepetycjach, pomoc w składaniu wniosków i dokumentacji do instytucji, zeznania w charakterze świadka w sądzie, współpraca z pedagogami; zadaniowy czas pracy asystentów (odwiedziny w soboty)).

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Brak żłobków na terenie gminy, deficyt miejsc w przedszkolach (okresowo), nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin (przemoc, narkomania), zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, rosnąca liczba osób samotnie wychowujących

dzieci, zwiększenie się liczby rodzin prowadzących koczowniczy tryb życia, a także wielopokoleniowe dziedziczenie zjawisk patologicznych – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia (głównie programy profilaktyczne w szkołach i przedszkolach gminy) • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • objęcie osób starszych rehabilitacjami domowymi • pomoc w wyrabianiu orzeczeń o niepełnosprawności w celu uzyskania większej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak lekarzy specjalistów (większej liczby specjalizacji) • utrudniona komunikacja w celu dojazdu do lekarzy specjalistów do większych miast w okolicy gminy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • utworzenie z inicjatywy mieszkańców Klubu Sportowego „Dystans” na terenie gminy • działalność straży gminnej 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • zmniejszenie liczby dzielnicowych w gminie • opalanie domów przez mieszkańców opałem niewiadomego pochodzenia

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazuje na liczne mocne strony: inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia (głównie programy profilaktyczne w szkołach i przedszkolach gminy), podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie, jak

również objęcie osób starszych rehabilitacjami domowymi, a także pomoc w wyrobieniu orzeczeń o niepełnosprawności w celu uzyskania większej pomocy.

Słabe strony i zagrożenia to z kolei: brak lekarzy specjalistów (większej liczby specjalizacji) oraz utrudniona komunikacja w celu dojazdu do lekarzy specjalistów do większych miast w okolicy gminy, zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, zmniejszenie liczby dzielnicowych w gminie, jak również opalanie domów przez mieszkańców opałem niewiadomego pochodzenia. Wskazane zagrożenia mogą rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający poziom i jakość życia mieszkańców w ostatnich latach (do momentu wzrostu inflacji) • popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • prowadzenie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • wspieranie rodziców i ich dzieci z niepełnosprawnościami przez opiekunki z programów „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa”, „Teleopieka” • inicjowanie działań na rzecz społeczności nie tylko przez mieszkańców, ale i przez same organizacje 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu • brak wolontariuszy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców • wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • dysponowanie przez gminę środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do 	<ul style="list-style-type: none"> • niezmnijająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką • starzenie się społeczeństwa – przewaga osób w wieku poprodukcyjnym nad młodymi

<p>aktualnych potrzeb</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoc sąsiedzka • aktywna działalność Kół Emerytów i Rencistów, Kół Gospodyń Wiejskich, pomoc socjalna ze strony OPS-u, programy dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kierowanie do darmowego poradnictwa prawnego i psychologicznego 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***kapitał społeczny i ludzki*** pokazała zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: rosnące (do momentu wzrostu inflacji) poziom i jakość życia mieszkańców w ostatnich latach, popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej oraz inicjowanie działań na rzecz społeczności nie tylko przez mieszkańców, ale i przez same organizacje, prowadzenie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej, a także wspieranie rodziców i ich dzieci z niepełnosprawnościami przez opiekunki z programów „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa”, „Teleopieka”. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niezmnijająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, starzenie się społeczeństwa – przewaga osób w wieku poprodukcyjnym nad młodymi, a także brak wolontariuszy i nieprowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu oraz brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką – to istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

<p>MOCNE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ KAPITAŁ EKONOMICZNO-ZAWODOWY</p>
<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba miejsc pracy na terenie gminy, jak i w pobliżu gminy – obecność większych zakładów pracy, co stwarza możliwość łatwiejszego zatrudnienia czy zmiany pracy: Zakłady rzeźniczo-wędliniarskie (w gm. Lubomia); firmy w pobliżu gminy: Ekookna, Prevac, Matallio, kopalnie i firmy na terenie Czech
<p>ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ (zgłaszane w ankietach „Problemy rodzin i dzieci”) KAPITAŁ EKONOMICZNO-ZAWODOWY</p>
<ul style="list-style-type: none"> • brak zakładów i etatów w warunkach pracy chronionej dla osób z niepełnosprawnościami • wysokie opłaty lokalne za: wywóz śmieci, podatki • brak żłobka • deficyt mieszkań socjalnych i/lub komunalnych • brak dostępu do lekarzy specjalistów
<p>OCZEKIWANIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ (zgłaszane w ankietach „Problemy rodzin i dzieci”) KAPITAŁ EKONOMICZNO-ZAWODOWY</p>

- wzmocnienie patroli straży gminnej
- zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach
- wydłużenie godzin pracy w przedszkolach, aby pracujący mieli czas na dojazd do pracy
- stworzenie miejsc spotkań dla młodzieży (kawiarnia)
- patrolowanie miejsc zbiórek młodzieży przez policję
- budowa ścieżek rowerowych w gminie
- gazyfikacja wszystkich ulic w gminie

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 4, co wskazuje na realizację większości założeń programowych. W uzasadnieniu zaznaczono, że z roku na rok zauważalne jest rosnące zainteresowanie i udział coraz większej liczby osób w Programach wymienionych jako oceniane najwyżej.

Zespół wskazał trudności w realizacji założeń programowych, osiągnięcia, jakie odnotowano, przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować, a dodatkowo najważniejsze projekty, które zostały zrealizowane.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- W okresie od kwietnia 2021 r. do lutego 2023 r. siedziba Ośrodka Pomocy Społecznej, z uwagi na generalny remont dotychczasowej siedziby w Lubomi, została przeniesiona do budynku Domu Kultury w Bukowie. Te tymczasowe przenosiny stworzyły trudności lokalowe, a oddalenie od głównych miejscowości w gminie (Lubomi, Syryni) wydłużyło czas dotarcia do OPS-u i utrudniło potrzebującym załatwianie spraw. Przysporzyło to także dodatkowej pracy pracownikom socjalnym i asystentowi rodziny poprzez zwiększenie liczby środowisk, do których – na skutek oddalenia od tymczasowej siedziby OPS-u od głównych miejscowości – pracownicy docierali, ułatwiając w ten sposób kontakt z pracownikami OPS-u.
- Dodatkowe problemy stworzyła panująca w tym okresie pandemia – ograniczyła osobiste kontakty z podopiecznymi, wpłynęła też na zwiększenie przemocy domowej, a także na samotność dzieci i młodzieży poprzez brak kontaktu ze środowiskiem rówieśniczym. W tym okresie w OPS-ie miała także miejsce praca zdalna i kontakt telefoniczny.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- Stały/cykliczny kontakt pracownika socjalnego (praca socjalna) i asystenta rodziny z rodzinami: wielodzietnymi, z dysfunkcjami, z występującą przemocą domową, z występującym ubóstwem;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom w trudnej sytuacji materialnej;
- Pomoc w poszukiwaniu pracy bezrobotnym opiekunom (pisanie cv, wyszukiwanie wolnych miejsc pracy, kontakt z potencjalnymi pracodawcami);
- Prowadzenie w OPS-ie warsztatów kulinarnych dla osób dorosłych;
- Zapewnienie – poprzez kierowanie do PCPR-u w Wodzisławiu Śląskim – usługi darmowych porad prawnych i psychologicznych;
- Przystąpienie do Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” poprzez objęcie niepełnosprawnych dzieci pomocą asystenta osobistego;
- Prowadzenie przez OPS pracy z rodzinami biologicznymi w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej;
- Realizacja programów profilaktycznych przez placówki oświatowe w dziedzinie uzależnień, żywienia i zdrowego stylu życia;
- Wspieranie uczniów poprzez przyznawanie nagród Wójta w dziedzinie sportu, kultury, nauki;
- Szeroka baza artystyczno-kulturalna oferowana przez GOKSiR: dziecięce grupy zespołów tanecznych;
- Oferta ze strony Klubów Sportowych: grupa juniorów piłkarskich, a także młodych ochotników w Ochotniczej Straży Pożarnej;
- Patrolowanie przez Straż Gminną oraz dzielnicowego obszarów gminy mających wpływ na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży;
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Dobrze wyposażone zaplecza szkolne, wyremontowane szkoły, hale sportowe przy szkołach w Syryni i w Lubomi, dobra baza dydaktyczna wyposażona w pomoce szkolne.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- Program Posiłki w szkole i w domu;
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (pomoc rzeczowa – produkty spożywcze);
- Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej;
- Udzielanie pomocy materialnej uczniom z rodzin o niskich dochodach;
- Czynienie starań o przyznanie z Kuratorium Oświaty miejsc na darmowe kolonie letnie dla dzieci;

- Monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą, a także problemów w środowisku rówieśniczym;
- Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Programy profilaktyczne w zakresie zdrowego żywienia, uzależnień;
- Kierowanie na darmowe porady prawne i psychologiczne dla rodziców, dzieci i młodzieży.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- OPS: Pomoc w ograniczaniu ubóstwa poprzez wdrażanie Programów: Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, Posiłek w szkole i w domu, Pomoc osobom niepełnosprawnym: Opieka Wytchnieniowa, zniżki dla rodzin wielodzietnych z tytułu posiadania Karty Dużej Rodziny oraz Lokalnej Karty Rodzina 3 +;
- Placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze: *Szkoła w Syryni*: pogadanki, zajęcia warsztatowe, tydzień profilaktyki, badania gotowości szkolnej prowadzone przez pracowników PPP, wdrażanie programów dietetycznych zdrowego żywienia, zajęcia: logopedyczne, rewalidacyjne, rozwijające zainteresowania, nauki języków obcych; *Szkoła w Lubomi*: warsztaty psychologiczne, dogoterapia, spotkania z przedstawicielami Policji w sprawach profilaktyki nieletnich, zajęcia: logopedyczne, korekcyjne, nauki języków obcych; *Przedszkole w Syryni*: zajęcia: terapeutyczne, rozwijające zdolności plastyczne, matematyczne, taneczne, zajęcia: z fizjoterapii, j. angielskiego; *Przedszkole w Nieboczowach*: zajęcia: logopedyczne, psychologiczne, fizjoterapeutyczne, taneczne, plastyczne.

Działania ocenione najwyżej:

- Szeroka gama działań ze strony asystenta rodziny, dobra współpraca z instytucjami, np. placówkami oświatowymi z terenu gminy;
- Objęcie potrzebujących: rodziców, dzieci, młodzieży programem Posiłek w szkole i w domu, Opieka Wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej;
- Szereg zajęć: profilaktycznych, rozwijających zdolności, terapeutycznych skierowanych do przedszkolaków i uczniów ze strony placówek oświatowych;
- Przyznawanie i uroczyste wręczanie nagród Wójta w dziedzinie sportu, kultury i nauki uczniom wybijającym się w danej dziedzinie.

Działania ocenione najniżej:

- Brak na terenie gminy opieki dla dzieci do lat 2,5;
- Niedostateczna liczba pediatrów, brak pediatry przyjmującego we wszystkie dni tygodnia.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2024-2026 jest następujący:

Rozwijanie w Gminie Lubomia systemu wsparcia sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

•

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RODZINY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie ze szczególnym uwzględnieniem rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	2024-2026	UG RG OPS GKRPA ZI placówki przedszkolne placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia NGOs Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.	2024-2026	OPS UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie kobiet w ciąży	2024-2026	OPS	- liczba kobiet w ciąży	- zapewnienie wsparcia

i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.		UG placówki ochrony zdrowia	objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba wypłaconych świadczeń „Za życiem”	kobietom w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2024-2026	OPS UG PUP NGOs lokalne media	- liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2024-2026	OPS UG PCPR NGOs Kościoł	- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru - liczba rodzin objętych terapią i mediacją	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2024-2026	UG RG OPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-	- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób

		rekreacyjne NGOs Kościoł	celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	<p>samotnie wychowujących dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2024-2026	UG RG OPS placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo- rekreacyjne NGOs Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2024-2026	OPS PCPR ROPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej, członków ZI i GKRPA. - podwyższenie

				skuteczności świadczonej pomocy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2024-2026	UG RG OPS	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe placówki kultury świetlice	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe	- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie	2024-2026	placówki oświatowe GKRPA OPS	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych

dzieci i młodzieży.		PPP	- liczba uczestników	- eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2024-2026	OPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs Kościoł	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe NGOs OPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków

				do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2024-2026	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne OPS NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2024-2026	placówki oświatowe placówki kultury OPS NGOs Kościoł lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY I PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2024-2026	UG RG OPS GKRPA placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny,
--	-----------	---	---	--

		PPP PCPR media lokalne Kościół		- poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2024-2026	UG RG OPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościół	- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2024-2026	ZI GKRPA OPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR placówki ochrony zdrowia	- liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Podjęmowanie na terenie gminy, w tym szczególnie w placówkach oświatowych, działań o charakterze edukacyjno-	2024-2026	GKRPA ZI OPS placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej

informacyjnym na temat uzależnień oraz przestępczości i jej skutków.		świetlice jednostki sportowo- rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs		<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
--	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo- rekreacyjne placówki kultury świetlice OPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2024-2026	UG RG placówki oświatowe i wychowania	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia

		przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań dla mieszkańców gminy.	2024-2026	UG RG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki zdrowotnej.	2024-2026	placówki oświatowe GKRPA ZI OPS Policja PPP	- liczba zajęć - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej

				i w otoczeniu rodzinnym
Podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.	2024-2026	placówki oświatowe Policja Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie eliminowania zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, oraz zapewniania bezpieczeństwa na drodze	2024-2026	UG RG Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy, w tym przez nieletnich - liczba podjętych działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego - liczba zrealizowanych inwestycji drogowych w celu podniesienia bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, ZI, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2024-2026	UG RG OPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia NGOs Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-	2024-2026	UG RG OPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego	- rodzaj podjętych działań	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy

Pedagogiczną.		Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP		
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2024-2026	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba procedur Niebieska Karta	- przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy domowej - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;

- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.

Zebrane informacje zostaną wykorzystane do opracowania sprawozdania podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Wspierania Rodziny przedstawi Wójtowi i Radzie Gminy Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń Programu, niemniej monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do złagodzenia niekorzystnych tendencji, ale też może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020-2022	10
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2020-2022	10
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2020-2022	10
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2022.....	11
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2020-2022	11
Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2020-2022	12
Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2020-2022	12
Tabela 9. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2020-2022	13
Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy w latach 2020-2022	14
Tabela 11. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2020-2022.....	14
Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022	15
Tabela 13. Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.	15
Tabela 14. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2022 r.	15
Tabela 15. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022	16
Tabela 16. Rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS w latach 2020-2022.....	17
Tabela 17. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2020-2022	18
Tabela 18. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pobytu mieszkańców w DPS-ie (w zł) w latach 2020-2022	18
Tabela 19. Piecza zastępcza w gminie w latach 2020-2022.....	21
Tabela 20. Rodziny objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2020-2022	21
Tabela 21. Asystentura rodziny w gminie w latach 2020-2022	23
Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022	23
Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2020-2022	24
Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022	24
Tabela 25. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2020-2022	25
Tabela 26. Lubomska Karta Rodziny 3+ w gminie w latach 2020-2022	26
Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022	26
Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2020-2022	26
Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w rodzinie w gminie w latach 2020-2022.....	26
Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	27
Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2020-2022 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej.....	28
Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022.....	28
Tabela 33. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez ZI w latach 2020-2022	29
Tabela 34. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2022/2023)	30
Tabela 35. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2022/2023).....	30
Tabela 36. Placówki kultury w gminie w 2022 r.	30
Tabela 37. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2022 r.	30
Tabela 38. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych na terenie gminy w 2022 r.	30
Tabela 39. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	31
Tabela 40. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2022 r.	32
Tabela 41. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2020-2022	33
Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2020-2022	34

Tabela 43. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022	34
Tabela 44. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Lubomia usytuowane poza gminą w 2022 r.	35
Tabela 45. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2021/2022	41
Tabela 46. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2021/2022...	41
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?	36
Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	37
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	38
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	39
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	39